

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова
кандидат юридичних наук, професор
_____ В.І. Труба

«_____» березня 2021 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

**на тему «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри»
здобувача наукового ступеня доктора філософії Геби Ганни Ігорівни
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 052 «Політологія»**

Попередня експертиза дисертації аспіранта Геби Г. І. на тему «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри» відбулась на фаховому семінарі який був проведений на кафедрі міжнародних відносин факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова 16 березня 2021 року, протокол № 7.

На підставі розгляду представленої до захисту дисертації та наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також за результатами проведеного фахового семінару визначено наступне.

Дисертація виконана в рамках наукової теми кафедри міжнародних відносин факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова: «Глобальні, регіональні та локальні чинники формування сучасної системи міжнародних відносин» (номер державної реєстрації: 0119U000500).

Тема дослідження є досить актуальною, що обумовлено викликами та загрозами гармонійному розвитку європейської інтеграції та самому існуванню Європейського Союзу, що загострилися у зв'язку із затяжною фінансово-економічною та міграційною кризами, з якими зіткнувся Євросоюз, а також виникненням такого прецеденту в історії ЄС як Брекзит. Різноманітні проблеми розвитку євроінтеграції знайшли широке відображення у сучасній політологічній науці, а дане дисертаційне дослідження загострює увагу на оберненому до євроінтеграції процесі – дезінтеграції та ризиках припинення розвитку інтеграції у ЄС через його розкол та фрагментацію. Переважна більшість існуючих досліджень загострюють увагу на аналізі різних аспектів саме євроінтеграції і ґрунтовно не вивчали процес європейської дезінтеграції, оскільки донедавна ризик виходу країн з ЄС здавався суто гіпотетичним, і, навіть після Брекзиту, країни, що залишилися в Євросоюзі, не проявили намірів покинути

об'єднання. Тим не менше, кризові явища, продовження неконтрольованої імміграції в ЄС, різке погіршення соціально-економічної ситуації на тлі коронавірусної кризи, а також впевнене зростання популярності партій євроскептиків у різних європейських країнах викликає занепокоєння та ставить під питання майбутнє євроінтеграції і загострює актуальність наукового ґрунтового дослідження протилежного процесу – дезінтеграції, а також визначення потенціалу та ступені резистентної спроможності ЄС консервувати інтеграційні властивості через вивчення внутрішніх та зовнішніх чинників, що мають вплив на дезінтеграційні процеси, з'ясування сутності та можливих наслідків дезінтеграційних процесів у Євросоюзі для його сталого політичного розвитку, внутрішньої та зовнішньої безпеки ЄС в цілому і окремих його членів зокрема.

Дослідження зазначених питань є актуальним, зокрема, для України, одним з пріоритетних завдань зовнішньої політики якої є забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі. Для держави, що прагне до євроінтеграції важливо розуміти характер міждержавних відносин європейської спільноти та можливі сценарії подальшого розвитку подій.

У результаті проведеного дослідження аспірантом Гебою Г. І. досягнуто поставленої мети та зроблено обґрунтований висновок про те, що на європейську безпеку і політику ЄС та окремих держав-членів впливає значна кількість дезінтеграційних чинників, ключові з яких були розглянуті у дисертаційному дослідженні та вивчено їх потенційну здатність вплинути на розвиток дезінтеграційних процесів, проте на даний час Європейський Союз не стоїть на порозі формального розпаду, незважаючи на певне ослаблення європейської солідарності. Сьогодні ми можемо спостерігати певні неформальні ознаки дезінтеграційних процесів, що виявляються, зокрема, у неузгодженості та відмінності позицій в об'єднанні та наслідком яких став Брекзит, але такий результат є скоріше винятком, аніж показником загальної тенденції та частиною шляху до розпаду ЄС, адже загалом таким процесам на даний час вдається не дати розвитку. Зазначене вказує на достатній потенціал та досить високий ступінь резистентної спроможності ЄС консервувати інтеграційні властивості попри зовнішні та внутрішні виклики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у проведенні аналізу тих аспектів дезінтеграційних процесів в ЄС, які досі у окремо взятих роботах не вивчалися або досліджувалися лише частково. Зокрема:

Вперше:

- проведено науковий аналіз причин, наслідків та імовірних майбутніх перспектив європейської дезінтеграції як процесу, що є протилежним євроінтеграції, яка традиційно вивчається у наукових дослідженнях;

- розглянуто процес «євроінтеграції євроскептицизму», тобто консолідації зусиль партій різних країн, які критикують ЄС, для посилення позицій євроскептиків у Європарламенті та Єврокомісії, що відображає парадоксальний процес загальноєвропейського єднання навіть тих політиків,

які намагаються роз'єднати Європу усупереч об'єктивним процесам глобалізації;

- проведено комплексний компаративний аналіз позицій єврооптимістів та євроскептиків щодо питання перспектив розвитку європейської інтеграції;

Набули подальшого розвитку:

- аналіз стану європейської інтеграції та її майбутнього;
- дослідження внутрішньо- та зовнішньополітичних чинників, які впливають на європейські дезінтеграційні процеси;
- аналіз причин та наслідків Брекзиту і його впливу на розвиток дезінтеграційних тенденцій у континентальній Європі;

Уточнено:

- поняття «дезінтеграційних процесів» та «дезінтеграції»;
- поняття, якими позначається гіпотетичний вихід держав-членів з ЄС: «Грекзит», «Італекзит», «Некзит», «Спакзит», «Фрекзит», «Хакзит»;
- дилему у розумінні понять «дезінтеграції» та «євроінтеграції» як водночас протилежних та взаємопов'язаних;
- вплив процесів дезінтеграції у Європейському Союзі на зовнішню політику та безпеку його країн-членів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть стати у нагоді дипломатам та політикам для розуміння природи дезінтеграційних процесів та чинників, що на них впливають, а також прогнозування можливих наслідків дезінтеграційних процесів у Євросоюзі і визначення їх ймовірності.

Результати дослідження можуть бути використані на практиці при розробці зовнішньополітичного курсу України, оскільки для нашої держави європейська інтеграція на сьогодні є основним пріоритетом зовнішньої політики.

Результати та висновки дослідження можливо використати у науково-дослідницькій сфері, оскільки здобутки автора залишають простір для подальшої наукової розробки.

Одержані результати дисертаційного дослідження можуть також використовуватися для розробки й викладання навчальних курсів «Історія міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин», а також спецкурсів, які стосуються викладання аспектів, пов'язаних з проблемами і успіхами європейської інтеграції.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення. Дослідження містить самостійний науковий аналіз емпіричного та теоретичного матеріалу та результати і висновки, що мають істотне значення для сучасної політичної науки.

Дослідження демонструє відповідність усім вимогам щодо рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ

«Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р. № 167).

Апробацію наукових результатів було здійснено шляхом участі авторки у роботі загальноукраїнських та міжнародних наукових та науково-практичних конференцій:

1. Міжвузівський круглий стіл «Соціально-гуманітарні пріоритети України в контексті євроінтеграційних процесів» (м. Одеса, 16 листопада 2017 року);

2. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Наукові підсумки 2018 року» (м. Вінниця, 17 грудня 2018 року. Вінниця);

3. Одеські дебати «Uniting Ukraine, the Black Sea Region, and the Transatlantic Partners» (Одеса, 1-2 березня 2019 р.);

4. Тренінг у рамках міжнародного проекту Erasmus + “Rethinking of Regional Studies: Baltic-Black Sea Connection” (Одеса, 22-28 червня 2019 р.; 23-25 вересня 2019 р);

5. 74-а наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників (Одеса, 28 листопада 2019 р.);

6. Семінар з академічної доброчесності в рамках проекту Балто-Чорноморських зв'язків BBSR (Одеса, 17-21 лютого 2020 р.);

7. Міжнародна он-лайн конференція «Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього» у рамках проекту Еразмус+ «Переосмислення регіональних досліджень: Балтійсько-Чорноморське об'єднання» (Одеса, 15 жовтня 2020 р.);

8. 75-а наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників (Одеса, 27 листопада 2020 р.).

Дисертація обговорювалася на методологічних семінарах кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (2019–2020 рр.).

За результатами досліджень опубліковано 7 наукових праць, у тому числі 4 статті у фахових виданнях України категорії «Б», 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до ОЕСР та/або Європейського Союзу (Чеська Республіка), 2 тези доповідей в збірниках матеріалів конференцій.

**Публікації у періодичних наукових виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України з
присвоєнням категорії «Б»:**

1. Геба Г. І. *Модель «багатошвидкісної Європи» як основа альтернативної стратегії подальшого розвитку Європейського Союзу. Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». 2019. № 20. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3891*

2. Геба Г. І. Перспективи «Італекзиту» у контексті ризиків посилення дезінтеграційних процесів в Європі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології». 2020. Т. 38. С. 97 – 108.*

3. Геба Г. І. Вплив дезінтеграційних процесів у Європі на Брекзит. *Політичне життя*. 2020. № 4. С 87 – 92.

4. Геба Г. І. Перспективи виходу країн-членів з ЄС після Брекзиту. *Politicus*. 2020. №6. С. 79 – 88.

**Публікації у періодичних наукових виданнях інших держав,
які входять до Організації економічного співробітництва та/або
Європейського Союзу:**

5. Geba H. I. Russian Factor in the Desintegration Processes in South Europe. *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. № 6. С. 82-93.

Публікації, які додатково висвітлюють результати дослідження:

6. Геба Г. І. Криза стабільності Євросоюзу та її роль у контексті євроінтеграції України. *Соціально-гуманітарні пріоритети України в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали міжвузівського круглого столу, м. Одеса, 16 листопада 2017 року / ред. кол. : С. В. Албул, Т. І. Койчева, Е. І. Мартинюк та ін.; відп. за вип. О. Я. Надибська. Одеса: Астропрінт, 2017. С. 26 – 28.

7. Геба Г. І. Щодо питання вибору стратегії розвитку Євросоюзу. *Наукові підсумки 2018 року* : збірник наукових матеріалів XXV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Вінниця, 17 грудня 2018 року. Вінниця, 2018. Ч. 10. С. 36 – 40.

Результати дисертації повною мірою висвітлені в зазначених публікаціях. Роботи за темою дисертації виконані Гебою Г. І. самостійно.

Дисертація аспіранта Геби Г. І. «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри» була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату Unіcheck та отримано результат: 99,48% - оригінальність, 0,52% - схожість (довідка від 03.02.2021 р., видана сектором моніторингу плагіату наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Зауваження та рекомендації рецензентів:

1. Спірною є доцільність подання в одному розділі підрозділів про роль російського та американського чинників у євроінтеграційних процесах, адже їх роль вбачається чи не протилежною: на відміну від Російської Федерації діяльність США не спрямована на стимулювання дезінтеграції ЄС;

2. При описанні теоретичних засад дослідження можна було би чіткіше визначити провідне місце теорії інтеграції.

Вважати, що дисертаційна робота аспіранта Геби Г. І. «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає спеціальності 052 «Політологія» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових) вимогам пп. 9, 10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, та відповідає

напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми ОНУ імені І. І. Мечникова зі спеціальності 052 «Політологія».

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри», подану аспірантом Гебою Г.І. на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Рецензенти:

**доктор політичних наук, професор
завідувач кафедри міжнародних відносин**

О.І. Брусиловська

**Кандидат політичних наук
доцент кафедри міжнародних відносин**

І.В. Максименко

«16» березня 2021 року

Вчений секретар ОНУ
імені І. І. Мечникова
к. х. н., доцент

Курандо С. В.